

Seksualitehta (~ seksuálavuođa)¹ sátnegirji

Seksualitehta (~ seksuálavuođa) sátnegirji lea čállojuvvon nuoraide. Das leat čilgejuvvon seksualitehta sánit, maid mii gullat dábálaš ságastallamis. Oassi sániin leat dakkárat, maid dii lehpet ieža iežadeattet gávnnademiin suokkardan ja geavahan.

Doahpagat ja meroštallamat, mat gullet seksualitehtii leat eatnat ja ođđa sánit riegádit geažos áigge. Sánit ja geavahanvuloš doahpagat leat hui nannosit čadnon dihtui, doaladumiide ja áddejumiide, mat ráđđejit servodagas. Mánngain sániin vuhtto maid historjá. Sátnegirjji meroštallamat leat geahččaluvvon adnot oanehažžan ja álkit logahahttin. Earret eará dán dihte sániid meroštallamiin gávdnovit váilevašvuođat ja hábmegoahtit sátnegirjji ain. Váldit áinnas das maid máhcahaga vuostá, ovdamearkka dihte siiddu máhcahatskovi bokte.

Áššit sáhttet diehttelas meroštallot maid eará oaidninvugiid mielde go mii dás lea bargon. Ovdamearkka dihte meroštallamat ja vásáhusat sohkabealis leat liikká olu go leat olbmot. Muhtin áššiid leat čilgen nu ahte leat dahkan sohkabealálažžan goruda osiid (nissona cinni ~ cinná) ja gorutdoaimmaid (nieidda mánodávddat) biologiija geahččanguovllus. Go čállit sátnegirjjiis nieiddas dahje bártnis, de dárkkuhit daiguin dán oktavuodas olbmuid, geaid gorut dávista biologalaččat oktasaš ipmárdussii (~ áddejupmái) nieidda dahje bártni gorudis. Sávvamis sáhtát atnit ávkki sátnegirjijisteamet, vaikko dát ii du buohta doalašege deaivása dahje jos du sohkabealleidentitehta lea eará go nieida/nisson dahke bárdni/dievdu.

Mii leat juohkán sátnegirjji unnit ollisvuođaide sániid álgobustávid mielde. Gávnnat seksualitehta sátnegirjji ollislažžan maid PDF-fiilan.

A

Aborta dahjege áhpehisvuođa gaskkalduhttin dárkkuha áhpehisvuođa dahkubotkema. Juos hálida gaskkalduhttit álgán áhpehisvuođa, de galgá váldit oktavuodá doaktárii nu jođánit go vejolaš. Áhpehisvuođa gaskkalduhttin galggašii dahkkot ovdal 12. áhpehisvuohtavahku. [Loga lasi áhpehisvuođa gaskkalduhttimis suomagillii.](#)

AIDS (Acquired Immunodeficiency Syndrome) dahjege immunajávku lea hiv-infekšuvnna manjimus muddu, mas eallagiid immunavuogádat lea čielgasit geahnohuvvan. Hiv-dálkasat eastadit AIDS-muttu čálgamis. [Loga lasi HIV:s suomagillii.](#)

Análaseaksa dárkkuha bahtaráiggi njávkama ja ovdamearkka dihte anašeami. Análaseakssas ii sáhte šaddat áhpeheapmin, muhto kondoma galgá geavahit sierralágán baktearanjoammumiid ja sohkabealdávddaid eastadeami várás. Análaseakssas lea dehálaš geavahit valjis vuoidasa njalkkodahttima várás.

¹ Dán sátnegirjijážiis adnojuvvojit tearpmat seksualitehta ja seksuálavuohta nubbi nuppi synonyman ja goabbá beare sáhtta geavahuvvot. Sátnegirjijážiis lea maid geahččaluvvon váldit vuhtii jos tearpmain leat mánga molssaeavttu, de maiddá gávdnat iešguđiide sániide vejolaš deaivilis molssaeavttu ja fállat dan atnui ~ -mearkka manjel. Leat maid geahččaluvvon váldit vuhtii nuorta- ja oarjesuopmanat ja čállit goappašiid suopmansániid sátnegirjái (jorgaleaddji fuomášahttin).

Anašeamis² penis (~ cihppa) dahje seaksabierggas biddjojuvvo cinnái dahje bahtačoallái. [Loga lasi anašeamis suomagillii.](#)

Aseksuála lea olmmoš, geas leat hui unnán dahje eai ollenge jurdagat, himut dahje beroštupmi, mat laktásit seksualitehtii dahje seksii. Aseksuála olmmoš sáhttá vásihit emotionála geasuhusa man sohkaheallái beare ja ná leat ovdamearkka dihte hetero, homo, lesbo dahje biseksuála.

Á

Áhpehisvuođa gaskkalduhttin dárkkuha áhpehisvuođa dahkkojuvvon loahpaheami. Juos hálida gaskkalduhttit álgán áhpehisvuođa, de galgá váldit oktavuođa doaktárii nu jođánit go vejolaš. Áhpehisvuođa gaskkalduhttin galggašii dahkkot ovdal 12. áhpehisvuohtavahku. [Loga lasi áhpehisvuođa gaskkalduhttimis suomagillii.](#)

Áhpehisvuohhta lea goruda dilli, mas sahkanan monneseallas čálgá ohki goatus. Áhpehisvuohhta bistá 40 vahku. Áhpehisvuohhta nohká máná riegádeapmái. [Loga lasi áhpehisvuohčas suomagillii.](#)

Áhpehisvuohhtadeasta lea vuohki, mainna čielggaduvvo leago áhpehisvuohhta álgán vai ii. [Loga lasi áhpehisvuohhtadeasttas suomagillii.](#)

B

Bállut ja bállobursa (~ -seahka, ~ -skuohppu) leat dievdduid sohkaealániid oassi. Bállobursas leat bállut ja lassibállut. Bálluidd bargun lea buvttadit sagahanseallaid ja testosterona. [Loga lasi bálluin suomagillii.](#)

Bárdnivuohhta doaba adnojuvvo olbmos, gii ii leat vásihan anašeami.

Bárragaskavuohhta lea guovttágaskaš gaskavuohhta, mii vuodđuduvvá gierisvuhtii ja seksualitehtii.

Birračuohpadus (~ -čuohppan) lea Suomas dálkkasdieđalaš doaibmabidju. Dábálaččat dainna dikšojuvvo bártneid čavges ovdanáhkki. Nieiddaid birračuohpadusaide ii leat Suomas dálkkasdieđalaš ágga, danin daid dahkan lea lágas gildojuvvon.

Biseksuála lea olmmoš, geas leat erohtalaš, emotionála dahje/ja seksuála dovdamušat dievdduid ja nissoniid guovdu.

Bunnu (~ klitoris) lea nissona sohkaealániid (~ heahpadiid) dovdohearkkes oassi. Dat lea báisagođus, mii leavvá viidát čoarbbeliide, cinneráiggi birra rádjái. Bunnogeahči lea oidnosis ja dan sáhttá guldalit suorpmaguin. Dat lea cissaoari ráiggi bajábealde siskkit heahpadatbaksamiid guoskkahansajis. [Loga lasi bunnus.](#)

C

Cihppaoaivi (~ návle-) dárkkuha penisa oaivvi. Guovdu cihppaoaivvi lea gožžoari (~ gužža-) ráigi, mas gožža ja siepmangolggus golggiidit olggos. Cihppaoaivi lea dávjá dovdohearkkes sadji. [Loga lasi cihppaoaivvis suomagillii.](#)

² Vearbba anašit synonymat leat atnit, barggadit, hoigat, nargit, neavzut ja saskat ja dat sáhttet maid ipmirduvvot vulgáralažžan. Vearbbain sáhttá diehttelas surggiidahttit nomeniid atnin, barggadeapmi, hoigan, nargin, neavzun ja saskan.

Cinni (~ **cinná** ~ **cincu** ~ **cillu**) lea nissona sohkaelániid bohccilágán ja deahkkás oassi, mii ovttastahtá olgguldas sohkaelániid ja goaŋu. [Loga eanet cinnis \(~ cinnás\) suomagillii.](#)

Cinni šliiveassi lea cinni bajimus seallagođus. [Loga šliiveasiid dikšumis suomagillii.](#)

Cinneanašeapmi lea seaksa, mas suorbma, seaksaneavvu dehe cihppa hoigasa cinnái.

Cinnebuoskan gohčoduvvo buoskka sulastahtti jiena, mii šaddá go cinnái bohtán áibmu burgasa seakssa, dego anašeami áigge olggos. Namas fuolakeahhtá dat ii doala sisttis hája dahje čollegássaid.

Cis-olmmoš lea olmmoš, gii lea duhtavaš sutnje riegádanmuttos meroštallojuvvon sohkaeallái. Cis lea vuostegeahči sátnái trans.

Cuovkaneapmi dárkkuha áhpehisvuoda gaskkalduvvama iešalddes. Cuovkaneami sivva ii leat álohii čielggas.

Č

Čiččit leat gorutoassi. Čiččit čoahkkanit eanaš rákságođđosis, vuodjagođđosis ja čanasgođđosis. [Loga lasi čiččiin suomagillii.](#)

Čižžedoalanat leat liikebivttas, mii doallá ja hábme čiččiid. [Loga lasi čižžedoalaniid háhkamis suomagillii.](#)

Čižžespártu (~ **nibba**) lea guovdu čičči ja lea deivvolaččat oassi, mii lea allelis. Čižžespárttu birastahtti liikeviidodat gohčoduvvo čižžespártobirasin (~ -šilljun).

Čoarbbealdeahkit birastahttet čorbbeleid ealániid, dego cissaoari, cinni (~ cinná ~ cincu) ja bahtačoali. Daiguin doalahallojuvvo cissa ja baika. [Loga lasi nissoniid čoarbbealdehkiin suomagillii.](#)

D

Dildo lea seaksabierggas, mii sáhtá gohčoduvvot maid seaksastoagusin/-duhkorassan. Dildot leat iešguđetlágánat ja -sturrosaččat.

Dorvoseaksa sisdoallá doaimmaid ja daguid, maid čuovvumuššan eai boađe seaksadávddat ja ii plánejuvvon áhpehisvuodas. [Loga lasi eastadeamis suomagillii.](#)

E

Earáseksuálaolmmoš (Earásohkabealle-) dárkkuha olbmo, gii sáhtá muosáhit iežas seksuálaheapmen, mángga- dahje earáseksuálalažžan. Son eallá dievdvuoda ja nissonvuoda ráji alde, daid gaskkas dahje olggobealde.

Eastadankápsel (~ prevenšuvdna-) lea hormonála áhpehisvuoda eastadanvuohki. Kápsel biddjojuvvo jámihuvvon giehtaruohtasa liikki vuollái. Dat ii suddje seaksadávddain. [Loga lasi eastadankápselis suomagillii.](#)

Eastadanloasttar (~ prevenšuvdna-) lea hormonála áhpehisvuoda eastadanvuohki, mii liibmejuvvo liikái dábálaš loastara ládje. Eastadanloasttar ii suddje seaksadávddain. [Loga lasi eastadanloastariin suomagillii.](#)

Eastadanpiller (~ prevenšuvdna-) lea hormonála áhpehisvuođa eastadanvuohki, mii váldojuvvo beaivválaččat njálmmi bokte. Eastadanpillerat eai suddje seaksadávdain. Eastadanpillerat leat guovttelágánat: ovtastupmeeastadanpillerat ja minipillerat. [Loga lasi eastadantablehtain suomagillii.](#)

Eastadanriekkis (~ prevenšuvdna-) lea plastihkas ráhkaduvvon, hormonála áhpehisvuođa eastadanvuohki, mii ásahuvvo cinnái. Eastadanriekkis ii suddje seaksadávdain. [Loga lasi eastadanrieggás suomagillii.](#)

Eastadansoarpi ~ -soarpa ~ -sokta (~ prevenšuvdna-) lea kemijjalaš áhpehisvuođa eastadanvuohki. Dan eastadanvuobmi lea heittot iige dat dat galggaše goassige adnot oktonassii, muhto álohii muhtin eará eastadanvugiiguin, dego kondomain. [Loga lasi eastadansoarppis suomagillii.](#)

Eastadanspirála (~ eastadan-) lea unna, t-bustáva hápmásaš biergasaš, man doavttir bidjá gottui áhpehisvuođa eastadeami várás. Spirálat leat guovttelágánat: veaikespirála ja hormonaspirála. Goabbáge spirálain ii suddje seaksadávdaid vuostá. [Loga lasi eastadanspirálain suomagillii.](#)

Eastadanvuohki (~ prevenšuvdna -) dárkkuha gaskaoami dahje vuogi, mainna sáhhtá suddjet iežas seakssas áhpehisvuodas dahje seaksadávdas. [Loga lasi eastadanvugiin suomagillii.](#)

Ejakulašuvdna lea synonyma sátnái siepmancirgen (~ -cirgganas). Dat dárkkuha siepmangolgoasa cirgema penisis (~ cihpas). [Loga lasi siepmancirgemis suomagillii.](#)

Ekshibitionisma dárkkuha vuoimmálaš (soapmásiin bákku sulastahtti) hálu neaktit earáide almmolaččat earret eará álas goruda dehe sohkaealániid. Muhtin diliin dákkár dahku deavdá riikkosa dovdomearkkaid.

Endometriosia lea buozalmas, mas goaŋu šliiveassi lea earánai sajes go goaŋus. Dan dávdamearkkat sáhhtet dihttot ovdamearkka dihte mánodávdagihpun dehe anašangihpun. Dat sáhhtá dikšujuvvot. [Loga lasi endometriosas suomagillii.](#)

E-pillerat leat hormonála áhpehisvuođa eastadanvuohki, ja dat váldojuvvojit beaivválaččat njálmmi bokte. Eastadanpillerat eai suddje seaksadávdain. Eastadanpillerat leat guovttelágánat. [Loga lasi E-pilleriin suomagillii.](#)

Erekšuvdna dárkkuha cihpa starggasnuvvama. Erekšuvnnas báisagođus dievvá varain, goas cihppa čuožžila ja báisá. [Loga lasi erekšuvnnas suomagillii.](#)

Erekšuvdnaheaduštus lea doaktára gávnahan penisa (~ cihpa) doaimmaheaduštus, mii bohtá dávjá ovdamearkka dihte buozalmasas. Erekšuvdnaheaduštus lea dábálaš eallilan dievduid váddu.

Erekšuvdnaváttisvuohta dárkkuha dili, mas erekšuvdna ii boađe dego livččii sávvojuvvon. Ovdamearkka dihte erekšuvdna sáhhtá leat ilá headju seksii dahje kondoma rulleimii penisa (~ cihpa) ala. Dilli dáhpáhuvvá dávjá ođđasit. Nuorain erekšuvdnaváttisvuohta bohtá mánggii doaimmahannávcca deaddagiin, gárrenávdnasiin dehe streassas, hui hárve buozalmasas.

Erogenalaš guovllut leat goruda sajit, main leat olu nearvageažit, maid guoskkaldahttin dahje njávkan sáhhtá buvttadit seksuála návddašeami ja giktašuvvama. Návddašeami buvttadan sajit molsašuddet iešguđiin olbmui.

Erotihkka sáhhtá meroštallojuvvo mángga ládje. Dat áddejuvvo sierra kultuvrrain ja áiggis sierra vugiid mielde. Dat sáhhtá govviduvvot ovdamearkka dihte mielladilliin, mii gealdá seksuálalaččat dahje mas giktašuvvá.

F

Fantasiija dárkkuha oppalaččat buot miellagovahallama buktaga. Seksuálfantasiijaiguin dárkkuhuvvojit oppalaččat miellagovat, mat gullet seksii ja seksualitehtii. Dat veahkehit dávjá seksuála návddašeami vásiheamis ja giktašuvvamis. Fantasiijat oažžut atnit priváhta áššin, eaige dat dárbbáš ollašuhthtojuvvot. [Loga lasi fantasiijain suomagillii.](#)

Fáhkkestašaddan dárkkuha jođánis guhkkodatšaddama áiggi. Bártniid fáhkkestašaddan dáhpáhuvvá rávásnuvvanagi loahpageahčen. Nieiddain fáhkkestašaddan dáhpáhuvvá dávjá árabut rávásnuvvanagis.

Fetisisma dárkkuha seksualitehta návcca, dábi dahje vuoimmálaš dárbbu oažžut seksuála návddašeami ovdamearkka dihte gorutosiin, vuohčagiin, biktasiin, materiálain dahje dihtolágán biergasiin.

Fetissa dárkkuha dábálaččat seksuála himu dahje giktašuvvama ja návddašeami čuohcama áššái dahje biergasii.

G

Gaskkalduhtton anašeapmi (~ neavzun ~ saskan) dárkkuha anašeami heaitima ovdal siepmancirgema (~cirganasana). Gaskkalduhtton cinneanašeamis sáhtta šaddat áhpeheapmin ja oažžut seaksadávdda.

Gáhtanpiller lea hállangiela dadjanvuohki maŋjeeastadanpillerii. Dat lea dálkkasbuvtta, mii sirdá monnesealla luovvaneami, muhto ii gaskkalduhte juo álgán áhpehisvuoda. Dat lea dárkkuhuvvon geavahuvvot, juos áhpehisvuolta ii leat sávvojuvvon ja eará eastadeapmi (prevenšuvdna) ii leat lihkestuvvan, omd. go kondoma lea rahtasan. Maŋjeeastadanpillera eastadanvuoibmi ii leat liikká buorre go riekta adnon kondoma dahje jeavddalaš hormonála eastadeami. Maŋjeeastadanpiller ii maid suddje seaksadávddain. [Loga lasi maŋjeeastadeamis suomagillii.](#)

Genitálaviidodahkan ipmirduvvojit sohkealánat, cahcaoažži ja bahtaráigi.

Genitálat leat goruda oasis, mat dávjá laktojuvvojit seksuálavuhtii dehe lassáneapmái. Sohkaealánat leat ovdamearkka dihte cinni (~cinná) dahjege vagina, heahpadatbaksamat, goattu, penis (~cihppa) ja bállut.

G-čuokkisin gohčoduvo sadi sohkaealániin, man guoskkaldahttin dehe njávkán sáhtta dovdot seksuálalaččat hui buorin. Dán sadi sturrodas ja sadi, gokko dat lea, sihke dovdoharkivuolta rievddadallet olbmuid mielde.

Gihthi geasašeapmi (~geassin) lea synonyma iešduhtadeapmái (onaniijai). Dat lea seksuála návddašeami addin alccesis ovdamearkka dihte goruda ja sohkaealániid guoskkahallamiin [Loga lasi iešduhtadeamis suomagillii.](#)

Gipmegoaikkanas dárkkuha šelges vuohačaga, mii bohta giktašuvvama olis cihppageažis, gožžoari (~gužža-) ráiggis. Gipmegoaikkanasa ulbmilin lea njalkkodahttit anašettiin. Gipmegoaikkanas sáhtta doallat sisttis sagahanseallaid.

Goikkuhangolgan dárkkuha cinni varragolgama eará háviid go mánodávddaid áigge. Dákkár golgan gohčoduvo maid gaskagolgamin. [Loga lasi gaskagolgamiin suomagillii.](#)

Goattu (~mánágohti ~eatniheagga) lea nissona sohkaealániid oassi. Sahkanan monnesealla darvána goattoseaidnái ja čálgá njuoratmánán.

Goikkon (~ gonorea) lea baktearra dagahan seaksadávda, mii sáhtta njoammut suojehis anašeamis, njálbmeseakssas ja seaksabiergasiid bokte. Goikkon fuomášuvvo seaksadávdeastta vuodul ja dat dikšojuvvo antibiohtaiguin. [Loga lasi goikkonis suomagillii.](#)

Grooming lea tearbma, mainna dárkkuhuvvo doaibma, mas olmmoš ráhkkana rohčošit mánáin dahje nuorain seksuálalaččat. Dát sáhtta dáhphuvvat ovdamearkka dihte sosiála medias. [Loga lasi groomingis suomagillii.](#)

Gynekologa lea nissondávddaid ja riegádahttima spesiáladovttir.

Gynekologaš dutkan dárkkuha doaktára dahkan nieidda dahje nissona dutkama. Dutkamis doavttir dárkkista geahččamiin ja guldalemiin olgguldas sohkaealániid, heahpadiid, goaŋu ja monnerávssáid. [Loga lasi dutkamis suomagillii.](#)

Gynekomastiija dárkkuha bártni rávásnuvvanagis radderávssá bohtaneami hormonaid dihte. [Loga lasi gynekomastijas suomagillii.](#)

H

Haluhisvuohta dárkkuha dávjá seksuála hálu uhccivuođa dahje váni vugiin, mii vásihuvvo buncarakkisin. Dat lea dábálaš čuolbma, masa sáhtta ohcat čovdosa doaktára vuostávdimis dahje seksuálarávvehagas.

Heahpadatbaksamat (~ gudnjobaksamat) leat nissona sohkaealániid oassi. Nissoniin leat olggut ja siskkit heahpadatbaksamat. [Loga lasi heahpadatbaksamiin suomagillii.](#)

Heahpadatguolggat (~ gudnjoguolggat) dárkkuhit sohkaealániid liikeguolggaid, mat šaddagohtet rávásnuvvanagis ja suddjejit sohkaealániid liikki ja šliiveasi.

Hearkkes siepmancirgen (~ -cirgganas) lea dilli, goas dievdu oažžu seakssas siepmancirgema dávjimusat dahje álot ovdal go son ieš dahje partner dan sávvá. Deivvolaš hearkkes siepmancirgen lea dábálaš fenomena. Juos das šaddá problema, ášši sáhtta dikšojuvvot ovdamearkka dihte seksuálabagadalli dahje doaktáriin.

Hepatihtta lea hepatihttavirusa dagahan vuoivvasvuolši. Hepatihttavirusat leat vihtta, mat dagahit hui ovttasullasaš dávdamearkkaid, muhto dain njoammunvuogit molsašuddet. [Loga lasi hepatihtas suomagillii.](#)

Herpes lea virusa dagahan gohpalaslágán vuolši, mii dihtto dábálaččamusat sohkaealániin dahje baksamiin. Herpes njoammu álkimusat gohpalasmuttus. Dat sáhtta njoammut cummástaladettiin, anašeamis, giehtaseakssas, sihke ovdamearkka dihte baksamis sohkaealániid viidodahkii ja nuppe gežiid. [Loga lasi herpesis suomagillii.](#)

Hetero lea olmmoš, gean erotihkalaš, emotionála dahje/ja seksuála hálut čuhcet olbmuide, geat leat eará sohkaeali olbmot go son ieš, ovdamearkka dihte dievdu berošta nissoniin ja nisson dievduin.

Heteronormatiivavuohta dárkkuha jurddašavuogi, man mielde leat leame dušše guokte gaskaneaska vuostálas sohkaeali (dievddut- ja nissonat) sihke navdima, ahte buohkat leat heteroseksuálat.

Hipmu dárkkuha vuoimmálaš hálu man nu guovdu.

Hiv (Human immunodeficiency virus) lea virus, mii buktá mielddis buorránmeahttun dávdda, mii váikkuha olbmo bealuštanvuogádkii. Hi-virus sáhtta njoammut suojehis seaksakontávttaid bokte ja maiddá varas

ovdamearkka dihte narkotihkkanáluid bokte. Hiv-vuolšši dálkkasdikšun njoazuda virus lassáneami ja dávdda ovdáneapmi sáhtta bissehuvvot. [Loga lasi hiv:s suomagillii.](#)

Homo lea olmmoš, geas leat erotihkalaš, emotionála dahje/ja seksuála dovddut seamma sohkaheallái, dievdu berošta dievduin ja nisson nissoniin.

Homofobia dárkkuha vuoimmálaš balu dahje biehtadahkes, duostu dovddoreakšuvnna homoseksualitehta ja homon navdojuvvon olbmuid guovdu.

Hormonaspirála lea unna, t-bustáva hápmásaš biergasaš, man doavttir bidjá gođtui. Spirála ii suddje seaksadávdain. [Loga lasi hormonaspirálas suomagillii.](#)

I

Iešdovdu dárkkuha iežas árvoštallama ja áddejumi (~ ipmárdusa) alddis. Dat makkár iešdovdu lea, molsašuddá sihke buriid ja ahkidis vásáhusaid (~ muosáhusaid) mielde. Iešdovdu ii leat ovttalágán álot. [Loga lasi iešdovddus suomagillii.](#)

Iešduhtadeapmi (~ **onaniija**) lea seksuála návddašeami addin alccesis ovdamearkka dihte goruda ja sohkahealláid guoskkahallamiin. [Loga lasi iešduhtadeamis suomagillii.](#)

Iežas nuollan dárkkuha vuoimmálaš (muhtin olbmui dego livččii bággejuvvon) hálu neaktit earáide almmolaččat iežas álas goruda dahje sohkahealláid. Muhtin diliin dákkár doaibma deavdá rihkkosa dovdomearkkaid.

Iđiterekšuvdna (~ **iđitčuožžun** ~ **iđitseaisan**) lea penisa (~ cihpa) erekšuvdna dalle go moriha (~ gullá). [Loga lasi erekšuvnnas suomagillii.](#)

Illasteapmi (~ **nissonrihpan**) dárkkuha rihkuslága mielde dan, ahte nubbi olmmoš bákkuhuvvo iešguđetlágán seksuála daguide veahkaválddi geavahemiin dehe uhkidemiin geavahit veahkaválddi. Illasteapmin gehččojuvvo maid dat, juos lea anášeame čuoggasan dahje meanahuvvan olbmui. Illasteapmi lea veahkaváldirihkus.

Impoteanta lea boarásnuvvan tearbma, mainna lea dábálaččat dárkkuhuvvon dievdu, geas eai leat návccat oažžut erekšuvnna.

Inseasta lea seksuála kontákta bearašlahtuid (váhnema ja máná dahje oappázagaid) gaska. Bearraša vuolleahkásaš mánáide čuohcci inseasta lea mánáid seksuála illasteapmi. Inseasta lea Suoma lágaheapmi.

Interseksualitehta govvida olbmo, geas leat riegádeami áigge gorudis sihke nissonii ja divdui mihtilmas sohkahealli dovdomearkkat.

Intiimavuohta dárkkuha persovnnalačča, lagasa ja priváhta.

J

Jeastavuolši dárkkuha jeastaguobbara dagahan vuolšši, mii lea oalle dábálaš nieiddain ja nissoniin. Jeastavuolši sáhtta maid leat bártiin ja dievduin. Jeastavuolši ii leat sohkahealledávda.

Jietnadoajáhat dárkkuha rávásnuvvanagi muttu, goas jienas dáhpáhuvvet nuppástusat. Dalle earenoamážit bártiin jietna šaddá vuollegeabbon ja earáhuvá go guoggomas ja jietnabaksamat šaddet. [Loga lasi jietnadoajáhagas suomagillii.](#)

K

Klamydia lea seaksadávda, mii bohtá baktearras. Dat sáhtá njoammut anašeami ja njálbmeseakssa bokte, mii ii leat suddjejuvvon. Klamydianjoammuma čielggadeami várás válđojuvvo dábálaččat gožža- ja cissačájánas. Klamydia dikšojuvvo antibiohtaguin. [Loga lasi klamydias suomagillii.](#)

Kondoma lea lateksas dahje polyuretánas dahkkon áhpehisvuođa eastadanbierrgas. Kondoma rullejuvvo starggasnuvvan penisa (~ cihpa) dahje seaksaduhkorasa ala. Kondoma lea áidna eastadanbierrgas, mii suddje áhpehisvuođa ja seaksadávddaid vuostá. Maiddái nissoniin leat iežaset kondomat (geahča nissoniid kondoma). [Loga lasi kondomas suomagillii.](#)

Kondyloma lea papillomavirusa dagahan seaksadávda, mas šaddet čivhllit sohkaealániin. Virus sáhtá njoammut suojehis anašeami, njálbmeseakssá ja gieđaid bokte. [Loga lasi kondylomas suomagillii.](#)

L

Lesbo lea nisson, geas leat erohtihkalaš, emotionála dahje/ja seksuála dovddut seamma sohkaeallái, nisson lea beroštuvvan nissoniin.

Liikosteapmi lea dovdu, mii sáhtá bohciidit, go muhtin olmmoš orru leame vuogas ja geasuheaddji.

Luondduozza dahjege hymen lea riekkeslágán dahje mánnosirpelágán čanasgođusmáhcci cinneráiggi siskkobeaide. [Loga lasi luondduozcas suomagillii.](#)

Lassibállut leat bálluidda bajožis ja daid sáhtá guldalit suorpmaiguin. Balluid buvttadan sagahanseallat vuorkásit lassibálluide.

M

Mañjálaseorgasma/ráidoorgasma dárkkuha nissoniin mánggaid orgasmaid, mat bohtet mañjálagaidda.

Mañjeeastadanpiller lea dálkkasbuvtta, mii sirdá monnesealla luovvaneami, muhto ii gaskkalduhte juo álgán áhpehisvuođa. Dat lea dárkkuhuvvon geavahuvvot, juos áhpehisvuotta ii leat sávvojuvvon ja eará eastadeapmi (prevenšuvdna) ii leat lihkestuvvan, omd. go kondoma lea rahtasan. Mañjeeastadanpillera eastadanvuoihmi ii leat liikká buorre go riehta adnon kondoma dahje jeavddalaš hormonála eastadeapmi. Mañjeeastadanpiller ii maid suddje seaksadávddain. [Loga lasi mañjeeastadeamis suomagillii.](#)

Mañnonan siepmancirgen (~ -cirgganas) dárkkuha dan, ahte dievddus lea álot dahje dávjá váttisvuodát oažžut siepmancirgema. Mii beare buozalmasaid, psykologalaš sivva, dálkkodeapmi dahje gárrenávdnasat sáhttet váikkuhit ja váttásnuhttit siepmancirgema bohtima. Mañnonan siepmancirgen lea buncarakkis dalle, go dat headušta seakssa. Ášši gánnáha gieđahallat doaktáriin dahje seksuálarávvehagas.

Masturberen lea synonyma iešduhtadeapmái. Dat lea seksuála návddašeami addin alccesis ovdamearkka dihte goruda ja sohkaealániid guoskkahallamiin [Loga lasi iešduhtadeamis suomagillii.](#)

Mánodávdalotnašuvvan lea áigodat, mii álgá vuosttaš mánnodávddaid beaivvi rájes ja nohká gitta čuovvovaš mánnodávddaid vardima álginbeaivvi rádjái. Mánodávdalotnašuvvama guhkkodat rievddada olbmossu olbmui, dábálaččat dat bistá 23-35 beaivvi. [Loga lasi mánodávdalotnašuvvamis suomagillii.](#)

Mánodávdagihpu dárkkuha gibuid, mat bohtet mánnodávddain. Gibut bohtet dávjá goaŋu gáržžádallamis. Mánodávdagibuid sáhtá dikšut. [Loga lasi mánodávdagibuin suomagillii.](#)

28.10.2019

Mánodávddaid sirdin dárkkuha mánodávddaid áigemuttu sirdima. Mánodávddat sáhttet sirdojuvvot doaktára mearran reseptadálkasiiguin (mánodávddaid sirdinpillerat) dahje hormonála eastadanbuktagiiguin, dego eastadanpilleriiguin. [Loga lasi mánodávddaid sirdimis suomagillii.](#)

Mánodávдавardin dárkkuha goaŋu šliiveasi jávkama ja dasa gullevaš vardima cinni bokte mánodávddaid áigge. [Loga lasi mánodávдавárdimis suomagillii.](#)

Mánodávddat dárkkuhit vardima, mii boahŋa goaŋu šliiveasi ođasnuvvamis, ja mii bistá 2-8 beaivvi. Mánodávddat álget nieiddain rávásnuvvanagis 10-16 jáhkásažžan. [Loga lasi mánodávddain suomagillii.](#)

Mánnogohppu lea silikonas dahje luonddugummes ráhkaduvvon mánodávđalivsku. [Loga lasi mánnoguhpus suomagillii.](#)

Menkat, mensut, moonikset leat synonymat mánodávddaide. Dat dárkkuhit vardima, mii boahŋa goaŋu šliiveasi ođasnuvvamis, ja mii bistá 2-8 beaivvi. Mánodávddat álget nieiddain rávásnuvvanagis 10-16 jáhkásažžan. [Loga lasi mánodávddain suomagillii.](#)

Minipillerat lea áhpáhisvuođa eastadanvuohki, mii váldojuvvo njálme bokte. Dat dollet sisttis duššefal fiskesráksáhormona. Minipillerat eai suddje seaksadávdain. [Loga lasi minipillerain suomagillii.](#)

Monnejođas dahjege monnebohcci lea riegádahttinealániidda gorutoassi. Dat doaimá monneseallas luovvanan monnesealla johtolahkan gottui.

Monnerávssát leat nissona sohkaealániid oassi. Monnerávssáid bargu lea buvttadit monneseallaid ja estrogenaid. [Loga lasi monnerávssáin suomagillii.](#)

Monnesealla lea nissona sohkaealla, mii luovvana monnerávssáin oktii mánuš, go mánodávddat leat álgán. Juos sagahansealla sagaha monnesealla, de álgá áhpehisvuohŋa.

Monnesealla sahkaneapmi dárkkuha dáhpáhusa, mas sagahansealla deaivá monnesealla ja sagaha dan.

Monogamiija dárkkuha ovttanáittotvuođa dehe bárragaskavuođa, mas olbmoss lea dušše okta guoibmi.

N

Náhppá (~ syfilis) lea baktearra dagahan seaksadávda, mii sáhtŋa njoammut suojehis anašeami ja njálbmeseakssa olis. Náhppá gávnnavuovvo varračájánasas ja dat sáhtŋa dikšojuvvot antibiohtaiguin. [Loga lasi náhpás suomagillii.](#)

Návli (~ penis) lea dievddu sohkaealán. [Loga lasi penis suomagillii.](#)

Nissona ejakulašuvdna dárkkuha vuohčaga vuohčuma giktašuvvama dahje orgasmma olis, mii dáhpáhuvá muhtin nissoniin. Oassi golgosis vuohču rávssáin, mat leat cissaoari birra. Golgosis eai leat sohkaeallat.

Nissoniid kondoma lea nissona eastadanbierrgas, mainna oažžut suoji áhpehisvuođa ja seaksadávdaid vuostá. Dat biddjojuvvo cinni sisa. [Loga lasi nissona kondomas.](#)

Nieidavuohŋa doaba adnojuvvo olbmoss, geas ii leat vásáhus anašeamis.

Njalkkodahttinuoiddas dárkkuha buktaga, mii unnida goaza ovdamearkka dihte šliiveasiin. Dat sáhtŋa geavahuvvot veahkin anašeamis dahje iešduhtadeamis. Njalkkodahttinuoidasa sáhtŋa oastit apteikkas ja biebmogávppiin.

Njálbmeseaksa dárkkuha sohkaealániid giktaleami ja njávkama njálmmiin.

Njálbmeseaksasuodji lea seaksadávdmaid eastadanvuohki, mii sáhtta adnot bahtaráiggi dahje nissona sohkaealániid suodjin njálbmeseaksa olis. Njálbmeseaksasuoji sáhtta dahkat kondomas, oastit apteaikkas dahje seaksabierggasgávppis.

Njávkanseaksa sáhtta leat guoskkahusat ja guoskkaldahttimat goruda sierra beliide. Dan ulbmilin lea dávjá seksuála návddašeami addin ja vásiheapmi. Guoskkahus sáhtta dáhpáhuvvat ovdamearka dihte gieđaguin dahje olles gorudiin. Petting, ovdaleaika ja suorbmeseaksa sáhtta jurddašuvvot leat njávkanseaksa.

O

Oktoorru (~ akto- ~ oktoási ~ akto-) lea olmmoš, gii ii leat náittoslihtus, orrunlihtus (~ ássan-) dahje eará fásta bárragaskavuodas.

Orálaseaksa dárkkuha sohkaealániid njávkama njálmmiin. Das ii sáhte šaddat áhpeheapmin, muhto das sáhttet njoammut seaksadávdmaid.

Orgasma dahjege báhccan lea návddašeami ja buorredili dovdu, man sáhtta muosáhit ovdamearka dihte iešduhtadeami, njálbmeseakssa, giehtaseakssa dahje anašeami áigge.

Orthoreksiiija lea hehttehus, mii laktása borramii. Orthoreksiijai buohccán olbmoss lea bákku sulastahtti dárbu borrat dearvašlaččat. Orthoreksiijas sáhtta dearvašnuvvat.

Ovdaláigge siepmancirgen (~ -cirgganas) lea dilli, mas dievdu oazžu seakssas siepmancirgema eanaš dahje álot ovdal go son ieš dahje partner dan hálida. Deivvolaš hearrikes siepmancirgen lea dábálaš fenomena. Juos das šaddá problema, ášši sáhtta dikšojuvvot ovdamearka dihte seksuálabagadalliin dahje doaktáriin.

Ovdaleaika lea doaimma, mii lasiha seksuála giktašuvvama ja himu. Ovdaleaika sáhtta leat earret eará sánálaš, geahčastagat, láhtat, njávkana dahje cummát. Giktašuvvan lea dehálaš seksuála návddašeami dáfus.

Ovdanáhkki lea penisa (~ cihpa) bajimus ja lihkaheadji oassi, mii gokčá ollásit dehe muhtin oassái návleoivvi. [Loga lasi ovdanáhkis suomagillii.](#)

Ovtastupmeeastadantableahtta lea hormonála áhpehisvuoda eastadanvuohki, mii váldojuvvo beaivválaččat njálmmi bokte. Dat doallá sisttis guovttii sierralágán hormona.

Ovtastupmeeastadantableahtat eai suddje seaksadávdmaid. [Loga lasi ovtastupmeeastadantableahtain suomagillii.](#)

Ovulašuvdna dárkkuha monnesealla luovvaneami monnerávssain. Ovulašuvdna dáhpáhuvva sulaid oktii mánuš. [Loga lasi ovulašuvnnas suomagillii.](#)

P

Panseksuála lea olmmoš, gean erotihkalaš, emotionála dahje/ja seksuála dovdamušat sáhttet čuozihit dušše nuppi olbmuid fuolakeahtta sin sohkaealis dahje sohkaealahisvuodas.

PAPA-iskkus dárkkuha bođuseallaiskosa, mii dahkkojuvvo nissoniidda. Čájánas váldojuvvo cinnevuodas ja goađu njálmmis. Čájánasváldin sáhtta dovdot smávva cikcemin čoavjjevuolis. PAPA-čájánas ii dábálaččat dárbbas váldit vuollel 20-jahkásačas. [Loga lasi papačájánasas suomagillii.](#)

Pedofiila lea badjel 16-jahkásaš olmmoš, gean seksuála beroštupmi juogo fantasiijaid dahje daguid dásis čuohcá vuosttaš sajis vuollel rávásnuvvanahkásaš mánáide.

Penetrášuvdna dárkkuha sisa hoigama. Dávjá penetrášuvnnain čujuhuvvo cinneanašepmái.

Penis lea dievddu sohkaealán. [Loga lasi penis suomagillii.](#)

PMS-dávdamearkkat (premenstruála dávdamearkaovttastupmi) ovdal dávdamearkkaid, mat bohtet ovdal mánodávdadaid. Dát dávdamearkkat sáhttet leat ovdamearkka dihte bohtti, váibbasvuolta, hárpmasvuolta, čoavjevuolle- ja čielgebákčasat, oaivesearggahat, liikeváltut ja čiččiid hearkivuolta. [Loga lasi PMS-dávdamearkkain suomagillii.](#)

Polyamoriija dahjege mánggagaskavuohtadilli lea ovttas šihtton vuohki, mii vuodđuduvvá oktasaš ipmirdeapmái (~ áddejupmái), leahkit romantihkalaš, intiima ja/dahje seksuála gaskavuođain oktanaga mánggaiguin olbmuiquin oktanaga.

Polygamiija dárkkuha mángganáittotvuođa. Muhtin kultuvrrain ja riikkain lea árbevierrun ja lágalaš, ahte leat eanet náittosguoimmit.

Porno/pornografiija neaktá seakssa ja álasvuođa. Porno ulbmilin lea giktalit geahččis. Pornobláđi vuovdinahkeráđji lea 15 jagi ja pornovideo 18 jagi.

Prostitušuvdna dárkkuha sierralágán seksuála daguid vuovdima buhtadusa vuostá. Dat ii leat Suomas rihkusvuogitvuodalaččat ránggaštusvuloš dahku. Seakssa oastin dahje dan geahččaleapmi lea vuollel 18-jahkásaččas rihkus. Ovddasvástáduš lea álohii olbmos, gii oastá vuolleahkasaččain seakssa.

Puberteahhta lea synonyma sátnái rávásnuvvanahki. Dat lea šaddan- ja čálganmuddu nuorravuodas. Hormonála earáhuvvamat johttáhit rávásnuvvanagi. Dat álgá nuorain hui sierra agiid mielde. [Loga lasi rávásnuvvanagis suomagillii.](#)

R

Ráhkisvuolta lea dovdu, mii sáhtta čuohcat iešguđetlágán áššiide dahje olbmuide.

Rávásnuvvanahki lea šaddan- ja čálganmuddu nuorravuodas. Hormonála earáhuvvamat johttáhit rávásnuvvanagi. Dat álgá nuorain hui sierra agiid mielde. [Loga lasi rávásnuvvanagis suomagillii.](#)

Runjen (~ **iešduhtadeapmi** ~ **masturberen**) lea seksuála návddašeami addima alccesis ovdamearkka dihte goruda ja sohkaealániid guoskkahallamiin. [Loga lasi iešduhtadeamis suomagillii.](#)

S

Sadomasokisma (SM) lea seksuála doaibma, masa sáhttet laktásit ovdamearkka dihte rollastohkosat, vuollánahttin, čatnan ja gibus návddašepmi. Doaibma galgá álohii vuodđuduvvat oktasaš hállui ja soahpamuššii ja goappaš (~ guktot) oassebealit galgaba vásihit doaimma návddašepmin.

Sagahanseallat leat dievddu sohcaseallat. Juos sagahansealla sagaha monnesealla, de álgá áhpehisvuolta. [Loga lasi sagahanseallain suomagillii.](#)

Seaksa dárkkuha sierralágán áššiid olbmuide. Dat sáhtta leat doaibma, mii buktá seksuála buorredilli, návddašeami ja giktašuvvama (ovdamearkka dihte iešduhtadeami, guoskkahallama, cummástallama, anašeami ja njávkanseakssa), jurdagiid ja dovdduid.

Seaksaveahkkebierrgas (~ -neavvu) lea bierrgas, mii geavahuvvo seakssas. Seakssa veahkkebierrgasat veahkehit maid dalle, juos iežas seksuálavuođa duohtan dahkan lea eastašuvvan ovdamearkka dihte man nu doaibmanávcca ráddjehusa geažil. Seaksabierrgasis ja seakssa veahkkebierrgasis ii leat dávjá erohus muhto gažaldat lea seamma buktagiin.

Seaksaduhkorasat (~ -stohkosat) leat iešguđetlágán bierrgasat ja rusttegat, mat leat plánejuvvon illun iešduhtadeapmái ja anašeapmái sihke seaksaduhkoraddamii. Seaksabierrgasat leat ovdamearkka dihte dildo, vibráhtot ja dahkucinni (~ -cinná).

Seaksadávdadat leat baktearraid dahje virusaid dagahan buozalmasat. Dat sáhttet njoammut suojehis seakssas, juos soapmásis lea njoammun. Seaksadávdadain sáhttá suddjet iežas nu ahte geavaha kondoma dahje njálbmeseksasuoji. [Loga lasi seaksadávdadain suomagillii.](#)

Seaksadávdadeasta dárkkuha ovdamearkka dihte gožža- ja varračájánasa ja dan dutkama laboratorias seaksadávdadaid oasis. Deasttat dahkkojuvvojit dearvvašvuohtastašuvnnain, sohkaaldávdadaid poliklinihkain ja priváhta doavtterstašuvnnain. Muhtin diliin maiddá ruovttus desten lea vejolaš. [Loga lasi seaksadávdadestemis suomagillii.](#)

Seaksabierrgasat (~ -neavvut) leat iešguđetlágán bierrgasat ja rusttegat, mat leat plánejuvvon veahkin iešduhtadeapmái ja anašeapmái sihke seaksaduhkoraddamiidda. Seaksabierrgasat leat ovdamearkka dihte dildo, vibráhtot ja dahkucinni (~ -cinná).

Seksuálaidentitehtan gohčoduvo ovttaskas olbmo vásáhusa iežas seksuálavuođas. Seksuálaidentitehta gárggiida ja hápmašuvvá oppa eallima áigge.

Seksuála aktiivavuohhta govvida seksuála jurdagiid, dovdduid ja seksuála meannudeami. Aktiivavuohhta-sátni sáhttá dárkkuhit dáid áššiid meari dan muttos olbmo eallimis. Seksuála aktiivavuohhta rievddada olbmos olbmui ja oppa eallima áigge.

Seksuála hállu dárkkuha hálu vásihit seksuála buorredili ja návddašeami.

Seksuála háluhisvuohhta dárkkuha seksuála hálu uhccivuođa dahje váiluma ollásit, ovdamearkka dihte go olmmoš ii hálit seakssa ja vásihan dan buncarakkisin. Áššái sáhttá ohcat čovdosa doaktára vuostávdádimis dahje seksuálarávvehagas.

Seksuála buresbirgejupmi dárkkuha duhtavašvuođa iežas sohkaeallái ja seksuálavuhtii. Seksuála buresbirgejupmi lea dat, ahte olbmos lea vejolašvuohhta bargat dađi lági mielde go sutnje alccesis orru buoremus.

Seksuála rohčošeapmi (~ ávkkástallan) lea hupman (~ hállan) ja/dahje doaibma, mii ii leat heivvolaš nuora ahkedássái (psyhka dássi) seksuálaovdáneapmái ja dat bávččagahttá silolaččat dahje fysalaččat nuora. Fuones meannudeapmi sáhttá dáhphuvvat oktii čalmmiid, telefuvnna dahje interneahtha bokte. Fuones meannudeapmi ii álot doala sisttis gillájeaddji ja bávččagahtti fysihkalaš deaivvadeami.

Seksuála fuones meannudeapmi sáhttá leat ovdamearkka dihte áitin, čavggaheapmi, láiden, vuoidan dahje bákkuheapmi anašeapmái, njálbmeseksii dahje cummasteapmái. Fuones meannudeapmái gullet maid seaksaáššiid geahččamii dahje guldaleapmái bákkuheapmi, bákkuheapmi duohtadit iežas dahje nuppi dahje veahkaválddil duohtadeapmi.

Seksuála dahkamuš dárkkuha ovttas ovtta dahje eanet olbmuiquin vásihuvvon ja ollašuttton seaksa. [Loga lasi seakssas suomagillii.](#)

Seksuála bávččagahttin (~ **loavkideapmi** ~ **šluččuhus**) lea dahku, mii bávččagahtta dagu čuožáhahkan šaddan olbmo olmmoš-, iešmearridan- dahje seksuálavuogiatvuodaid (~ -rivttiid). Dagu čuožáhahkan sáhtta šaddat mánná, nuorra, rávesolmmoš dahje agáiduvvan olmmoš sohabealis sorjakehtta. Seksuála bávččagahttin ii vealtakehtta deavdde rihkkosiid dovdomearkka, vaikko dagu čuožáhahkan šaddan sáhtta vásihit bávččagahttima hui átestuvvin, vearrájin dahje bávččagahttin.

Seksuála orientašuvdna govvida dan, gean olbmos olmmoš lea beroštuvvan erotihkalaččat, emotionálaččat dahje seksuálaččat. Seksuála orientašuvdna lea olbmo mielriegádan iešvuohta. Juohkeokta sáhtta ieš meroštallat dahje guođit meroštallakehtta iežas seksuálaidentitehta.

Seksuálarávvehat (~ **-bagadallan**) lea bagadallan ja neavvun áššiin, mat gullet seksuálavuhtii. Seksuálabagadallan sisdoallá dábálaččat 1-5 ságastallangearddi.

Seksuálavuogiatvuodát (~ **-rievttit**) dollet sisttis sihke rivttiid ja geatnegasvuodaid seksuálavuodas. Vuogiatvuodát gusket buotahkásaččaid sohabealis, liikeivnnis, seksuála orientašuvnnas ja deavvašvuohtadilis sorjakehtta. [Loga lasi seksuálavuogiatvuodain suomagillii.](#)

Seksuálarihkus dárkkuha seksuála iešmearridanrievtti vahágahtti dagu, mii lea juhkkon ránggaštusvuloš dagu luohkkái Suoma lágas. Seksuálarihkkosat meroštallojuvvojit rihkuslága 20. logus. [Loga lasi rihkuslágas suomagillii.](#)

Seksuálavuohhta (~ **seksualitehtea**) lea olbmo vuoddoiešvuohta, man ii sáhte sirret eará olbmo leahkimis. Seksuálavuhtii gullet earret eará sohabealli, seksuála orientašuvdna, lassáneapmi, sohabeallerollat. [Geahča video seksuálavuodas.](#)

Seksuálaterapiija lea ságastallanveahkki sekssa ja seksuálavuoda áššiin. Seksuálaterapiija doallá sisttis mánga terapiijafitnema. Terapiijai sáhtta ohcalit iešheanalis dahje dohko sáhtta oahpistuvvot doaktára vuostávdádimis ovdamearkka dihte seaksabuncaraggáid geažil, mat dagahit sorjjasvuoda.

Seksuáladearvvašvuohta lea dat oassesuorgi olbmo dearvvašvuočas, mii gullá seksuálavuhtii ja seksii. Seksuáladearvvašvuohta huksejuvvo oppa eallima áigge lávkkis lávkái. Dat lea rávásnuvvan ja ovdáneapmi dievdun ja nissonin sihke iežas ja nuppiid árvvus atnin ja suddjen. Seksuáladearvvašvuoča dáfus lea liikká dehálaš ipmirdit, goas galgá ohcalit doaktárii rávásnuvvanagi problemaid dihte go maid máhttit suddjet iežas seaksadávddain.

Selibáhta dárkkuha dili, mas olmmoš biehttala seakssas dahjege iešguđetlágán seksuála daguin. Selibáhta sáhtta bistit sierraguokkosaš áiggiid.

Sexting dárkkuha seksuála govaid, videoid ja sáddagiid sáddema ovdamearkka dihte mobilarusttegiiguin. [Loga lasi seaksasáddagiin suomagillii.](#)

Siepmancirgen (~ **-cirgganas**) dárkkuha siepmangolgoša cirgáseami penisis (~ cihpas). Siepmangolggus sáhtta sisdoallat sagahanseallaid, maiguin sáhtta sagahuvvot monnesealla, goas áhpehisvuohta sáhtta álgit. [Loga lasi siepmancirgemis suomagillii.](#)

Sihkkaris beaivvit dárkkuhit daid mánodávdalotnašuvvama beivviid, goas nissonis ii leat teorijas vejolašvuohta šaddat áhpeheapmin. Sihkkaris beaivvit ii leat luohtehahti áhpehisvuoča eastadanvuohki,

daningo earenoamážit nuorran ovulašuvdna sáhttá dáhphuvvat man mánodávdalotnašuvvama muttus beare. [Loga lasi sihkkaris beivviin suomagillii.](#)

Sohka(bealle)ealánat (~ heahpadat) dahjege genitálat leat ealánat, mat dávjá laktojuvvojit seksualitehtii dahje lassáneapmái. Sohkaealánat leat ovdamearkka dihte vagina heahpadatbaksamat, goahttu, penis ja bállut.

Soloseaksa lea synonyma iešduhtadeapmái. Dat lea seksuála návddašeami addin alccesis ovdamearkka dihte goruda ja sohkaealániid guoskkahallamiin [Loga lasi iešduhtadeamis suomagillii.](#)

Spanking lea liikki speažžun goapmiriin dahje juoga biergasiin seksuála giktaleami dahje giktašuvvama lasiheami várás. Dasa galget leat buot oassebeliid miehtan ja oktasaččat sohppojuvvon njuolggadusat.

Sperma dahjege siepmangolggus lea vuoža, mii sisdoallá sagahanseallaid, ja dat cirkása siepmancirgema (~-cirgganasa) olis penisa gožžoaris. Sperma čohkiida sihke sagahanseallain ja gohpalasrávssá ja ovdarávssá vuohčun golgosiin. [Loga lasi siepmangolggosis suomagillii.](#)

Spermisida lea kemihkalaš áhpehisvuođa eastadanvuohki. Dan eastadanvuoibmi lea heittot iige dat galggaše goassige adnojuvnot okto, muhto álot ovttas muhtin eará eastadanvugiin, dego kondomain. [Loga lasi eastadansoarpis suomagillii.](#)

Spirála lea unna, t-bustáva hápmásaš biergasaš, man doavttir bidjá gottui áhpehisvuođa eastadeami várás. Spirála ii suddje seaksádávddaid vuostá. [Loga lasi eastadanspirálain suomagillii.](#)

Sterilisašuvdna lea bissovaš áhpehisvuođa eastadanvuohki. Sterilisašuvdna sáhttá dahkkojuvnot sihke divdui ja nissonii. Sterilisašuvdna ii váikkut hormonabuvttadeapmái, seksuála hállui dahje seakssa bargamii.

Suorbmaduhtadeapmi dárkkuha ovdamearkka dihte sohkaealániid njávkama ja giktaleami suorpmaguin.

Sohkabeali divvun dárkkuha, ahte olmmoš divvu riegádanáigge sutnje meroštallojuvvon, vearrut vásihuvvon sohkaeali, dávistit iežas sohkaealidentitehta. Dása sáhttá gullat nama earáhuhttin, juridihkalaš sohkaeali earáhuhttin sihke iešguđetlágán goruda dálkkasdieđalaš dikšumat.

Sohkabeali divvundikšun dárkkuha dan, ahte olmmoš oažžu dálkkasdieđalaš veahki riegádanáigge meroštallojuvvon sohkaeali divvumii, vai dat dávista olbmo iežas vásáhusa sohkaealidentitehtas.

Sohkabealli lea olbmuid iešvuohta. Ovttaskas olmmoš sáhttá meroštallat sohkaealis ovdamearkka dihte biologiija dahje persovnnalaš vásáhusas bokte. Juohkeokta vásiha sohkaealis iežas vuogi mielde.

Sohkaealidentitehta lea olbmo vásáhus iežas sohkaealis. Sohkaealidentitehta lea individuála.

Sohkaealledávddat (~ nuoskkes dávddat) leat baktearraid dahje virusiid dagahan buozalmasat, mat njommot suojehis seakssas. Dan dihte dát buozalmasat galggašedjege gohčoduvvot seaksádávdan. Seaksádávddain sáhttá suddjet iežas go geavaha kondoma dahje njálbmeseaksasuoji. [Loga lasi seaksádávddain suomagillii.](#)

Sohkasealla dárkkuha lassáneapmái spesialiseren seallaid. Olbmui sohkaseallat leat monnesealla (nissonat) ja sagahansealla (dievddut).

Suodjeahkeráđji (~ -ráđjá) lea tearbma, mainna dárkkuhuvvo láchkaásaheaddji ásahan ahkeráji. Suodjeahkerájit leat guokte: 16 jagi ja 18 jagi. Daid ulbmilin lea suodjalit vuolleahkásaš nuoraid seksuála daguin, mat bidjet vára vuollái sin seksuála čálgama ja ovdáneami. [Loga lasi suodjeahkerájis suomagillii.](#)

Š

Šliiveassi dárkkuha mánggaid ealániid ja gunnjiid sisgierraga gokči gođusgearddi. Dat lea njunis, njálmmis, bealjis, bahtarággis, cinnis.

T

Transgender lea olmmoš, gean sohkahealli lea iežaslágán ovtastupmi dievdovuoda ja nissonvuoda. Transgender sáhtta vásihit iežas sohkahealleheapmin dahje mángga- dahje earásohkahealálažžan. Son eallá dievdovuoda ja nissonvuoda ráji alde, gaskkas dahje olggobealde.

Transolmmoš lea oktasaš doaba olbmui, gean sohkahealidentitehta dahje sohkaheali olggosbuktin spiehkasta dan sohkaheallái laktojuvvon vuordámušain, masa son lea riegdanmuttos meroštallojuvvon.

Transsohkahealvuodas lea gažaldat sohkaheali vásiheamis dađi lági mielde, ahte riegdanmuttos meroštallojuvvon sohkahealli ii oro leat iežas. Transsohkahealalaš olbmo sohkahealidentitehta sáhtta leat dievdu, nisson dahje juoga eará.

Transvestavuohhta dárkkuha olbmo, geasa gullá ollu sihke dievdovuohhta ja nissonvuohhta. Transvestihtta vásiha dábálaččat riegeameis meroštallojuvvon sohkaheali alccesis gullevažžan, muhto hálida gaskkohagaid vuojulduvvat oba hámiinis nuppi sohkaheali rollii, ovdamearkka dihte láhttemiin ja biktasiiguin.

Tumputtaminen lea seksuála návddašeapmi addin alccesis ovdamearkka dihte goruda ja sohkaealániid guoskkahallamiin. [Loga lasi iešduhtadeamis suomagillii.](#)

U

Urologa lea doavttir, gii lea spesialiseren iežas dievduid ja nissoniid monemaččaid ja gožža- ja cissageinnodagaid sihke dievduid sohkaealániid buozalmasaid dutkamii ja dikšumii.

V

Vagina lea synonyma cinnái (~ gudnui). Dat lea nissona sohkaealániid bohccilágán ja deahkkás oassi, mii ovttahtta olggaldas sohkahealániid ja goađu. [Loga eanet cinnis \(~ cinnás\) suomagillii.](#)

Vaginisma lea vaginageasáhat (cinne- ~ cinná- ~ gudnjo-), mas nissona čoarbbealvuolidehkiin ja cinnis lea dáhtogeahtes geasáhat. Vaginageasáhat sáhtta dovdot ovdamearkka dihte anašeamis, iešduhtadeamis dahje gynekologalaš dutkamis. [Loga lasi vaginismmas suomagillii.](#)

Veikespirála lea unna, t-bustáva hápmásaš biergasaš, man doavttir bidjá gottui. [Loga lasi veikespirálas suomagillii.](#)

Vilgesgolgan lea vilges golggus, mii golgá cinni šliiveasis ja goattočeabeha rávssáin. Dat veahkeha doallat cinni šliiveasi ortnegis ja dearvvašin. [Loga lasi vilgesgolgosis suomagillii.](#)

Buhtadusvuloš seaksa lea seakssa iešguđetlágán daguid lonuheapmi ruhtan dahje eará ovdamunnái, ovdamearkka dihte biktasiidda dahje gárrenávdnasiidda. Seakssa oastin dahje dan geahččaleapmi lea rihkus vuollel 18-jahkásaččas.

SÁMEDIGGI
SÁMITIGGE
SÁÁ'MTE'GĢ
SAAMELAISKÄRJÄT

NUORAIDRÁÐÐI
NUORÁIRÄÄÐI
NUÕRISUÁVTÕS
NUORISONEUVOSTO

 Väestöliitto

28.10.2019

Vibráhtor lea sparaideaddji seaksabierggas. Vibráhtorat leat iešguđetlágánat.

Vulva lea namahus nissona olggaldas sohkahealealániidda dego heahpadatbaksamiidda, bunnui ja cinneráigái.

Vulvodyniija lea gihpodilli, mii lea nissona sohkahealániid viidodagas. Dat sáhtta dovdot čuggolassan, spiiddisteapmin ja hearkkes dovdamuššan. [Loga lasi vulvodyniijas suomagillii.](#)

SÁMEDIGGI
SÁMITIGGE
SÁÁ'MTE'Gġ
SAAMELAISKÄRÄJÄT

NUORAIDRÁÐÐI
NUORÁIRÄÄÐI
NUORISUÁVTÖS
NUORISONEUVOSTO

Väestöliitto

28.10.2019

Gáldologahallan

Duodecim. Dearvvašvuohtagirjeráđju: <http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti>

Seksuaalisuus. Dan Apter, Leena Väisälä ja Kari Kaimola (doaimm.) 2006. Duodecim

Seta ry. Sateenkaarisanasto: <http://seta.fi/sateenkaarisanasto/>

Dearvvašvuođa ja buresbirgejumi instituhtta.

- Sohkabeliid dásseárvu >> Sohkabealli>> Sátneráđju suomagillii: <https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/sanasto>
- Mánát, nuorat ja bearrašat >> Seksuálavuohta hupmun >> Guovddáš doahpagat suomagillii: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/menetelmat/seksuaalisuus-puheeksi/keskeiset-kasitteet

Transtukipiste. Hlbtiq-sátneráđju suomagillii: <http://transtukipiste.fi/hlbtiq-sanasto/>

Trasek ry. Doahpagat suomagillii: <http://trasek.fi/perustietoa/kasitteita/>

31.10.2017